

Nr.11592/27.11.2023

AVIZAT,

Inspector Școlar General,
Prof.dr. Luciana ANTOCI

SCRISOARE METODICĂ

ÎN ATENȚIA DOAMNEI/ DOMNULUI DIRECTOR

REF. LA ABUZ ASUPRA COPILULUI, NEGLIJARE, EXPLOATARE

Analiză și context

Abuzul asupra copilului constituie una dintre principalele forme de violență asupra copilului alături de **neglijare, exploatare**. Toate formele de violență asupra copilului pot fi comise atât de către persoane străine copilului, de alți copii decât copilul victimă, cât și de către părinți, tatori legali, persoane în grija cărora sunt plasați copiii aflați într-o măsură de protecție socială, alte persoane din familie, persoane cunoscute de copil. Copilul are dreptul de a fi protejat împotriva abuzului, neglijării, exploatării, traficului, migrației ilegale, răpirii, violenței, pornografiei prin internet, precum și a oricăror forme de violență. (*Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, art.89, alin.1*)

Având în vedere o serie de situații identificate de către unitățile de învățământ, precum și faptul că abuzul asupra copilului poate afecta durabil dezvoltarea individului vulnerabilizând adolescentul și apoi adultul, generând sentimente, conduite, moduri de gândire sau relaționări interumane disfuncționale în viața de zi cu zi, scrisoarea de față propune cadrelor didactice, profesorilor diriginți câteva clarificări privind identificarea și raportarea situațiilor.

Prevederi legislative

- *Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.*
- *Hotărârea nr. 49 din 19 ianuarie 2011 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind prevenirea și intervenția în echipă multidisciplinară și în rețea în situațiile de violență asupra copilului și de violență în familie și a Metodologiei de intervenție multidisciplinară și interinstituțională privind copiii exploatați și aflați în situații de risc de exploatare prin muncă, copiii victime ale traficului de persoane, precum și copiii români migranți victime ale altor forme de violență pe teritoriul altor state;*
- *Ordin nr. 4.343/2020 din 27 mai 2020 privind aprobarea Normelor metodologice din 27 mai 2020 de aplicare a prevederilor din Legea educației naționale nr. 1/2011, privind violența psihologică – bullying;*
- *Ordin nr. 6235/2023 pentru aprobarea Procedurii privind managementul cazurilor de violență asupra antepreșcolariilor/ preșcolariilor/elevilor și personalului unității de învățământ, precum și al altor situații corelate în mediul școlar și al suspiciunii de violență asupra copiilor în afara mediului școlar.*

Identificarea formelor de violență asupra copilului. Caracteristici. Semne

A. Abuzul asupra copilului

1. Abuzul fizic asupra copilului este forma cea mai vizibilă și mai des întâlnită; apare în urma unei acțiuni deliberate sau a inacțiunii din partea unui părinte sau a persoanei care îngrijește copilul (lipsa de interes și supraveghere) și are drept consecință vătămarea fizică a acestuia.

Semne:

- vânătăi sau răni
- oboseală excesivă
- frică de adulți, reacții de teamă față de mișcările bruște ale adulților
- balans al capului
- furie excesivă
- agresivitate
- neliniște excesivă

- schimbări în performanța școlară, scăderea motivației
- tulburări de relaționare

Consecințe ale abuzului fizic:

- ✓ **În plan emoțional:** sentimentele de inferioritate;
- ✓ **În plan social:** tendințe agresive și auto-agresive;
- ✓ **În plan comportamental:** coșmaruri, tremur nocturn, insomnii, teama de a merge la culcare, agresivitate, sentiment de neputință, tentative suicidare, comportament antisocial.

2. Abuzul emoțional asupra copilului reprezintă o acțiune cronică a părinților sau a altor persoane de îngrijire, care dăunează sau împiedică dezvoltarea unei imagini de sine pozitive a copilului. Este un comportament intenționat al unui adult, care jignește, batjocorește, ironizează, devalorizează sau umilește copilul în momente semnificative, afectându-i imaginea de sine și echilibrul psihologic. Abuzul emoțional nu se referă la situațiile singulare, în care copilul este respins, de un părinte preocupat și tensionat, pe parcursul unei perioade scurte de timp, ci vizează un comportament stabil, care definește relația dintre cei doi, care nu lasă urme fizice, dar este cu atât mai periculos. Aceasta face ca abuzul emoțional să fie greu de demonstrat. Copilul care este martor al violenței în familie suferă indirect un abuz emoțional.

Semne:

- dificultăți de adaptare, retragere socială, evitarea interacțiunilor cu colegii
- schimbări bruște în comportament (mai retras, mai tăcut decât de obicei)
- timiditate
- neîncredere
- temeri, frici
- agresivitate
- incapacitate de a se juca sau de a se exprima prin joc
- semne de auto-vătămare (tăieturi sau zgârieturi pe brațe sau alte părți ale corpului)

Consecințe ale abuzului emoțional:

- ✓ **În plan emoțional:** întârzieri în maturizarea emoțională și a capacității empatică, anxietate;
- ✓ **În plan social:** acte antisociale sau inhibiție socială;
- ✓ **În plan comportamental:** fuga de acasă, manifestări agresive.

3. Abuzul sexual asupra copilului înseamnă implicarea copilului într-o activitate sexuală pe care el nu o înțelege, pentru care nu are capacitatea de a-și da încuviințarea informată, pentru care nu este pregătit din punct de vedere al dezvoltării psiho-somatice sau care încalcă legile sau tabuurile sociale legate de rolurile familiale.

Abuzul sexual asupra copilului presupune antrenarea copilului în activități realizate cu intenția de a satisface nevoile unui adult sau ale unui alt copil, care prin vârstă și dezvoltare se află față de copilul abuzat într-o relație de răspundere, încredere sau putere.

Semne:

- interes neobișnuit față de sau evitarea lucrurilor de natură sexuală
- probleme ale somnului sau izolarea față de prieteni sau familie
- refuzul de a merge la școală sau interes scăzut față de învățare
- minciună
- delincvența sau problemele de conduită
- aspecte ale molestării sexuale în fantezii, jocuri sau desene
- agresivitatea neobișnuită
- abandonul domiciliului
- comportament suicidal sau tăiere
- acuze despre corpul lor ca ar fi murdar sau distrus, sau teama că este ceva în neregulă cu ei în zona genitală
- preocupări exagerate pentru aspectul fizic (ținută indecentă, machiaj strident)

Consecințe ale abuzului sexual:

- ✓ **În plan emoțional:** sentimentul de vinovăție, degradarea imaginii de sine, amintirea repetată, uneori chiar obsesivă a evenimentului abuziv, depresia, anxietatea
- ✓ **În plan social:** tulburări de relaționare și de adaptare socială, consum de alcool și droguri, inhibiție socială, lipsa autonomiei;
- ✓ **În plan comportamental:** agresivitate la adresa celorlalți și a propriei persoane, ostilitate, scăderea performanțelor școlare, perpetuarea comportamentului abuziv.

B. Neglijarea se poate prezenta sub mai multe forme evidențiate printr-o serie de **semne:**

- neglijarea alimentară – privarea de hrană, alimente nepotrivite sau administrate necorespunzător cu vârsta copilului;
- neglijarea vestimentară – haine nepotrivite pentru anotimp, haine prea mici, haine murdare, lipsa hainelor;
- neglijarea igienei – lipsa igienei corporale, mirosuri respingătoare, paraziți;
- neglijarea medicală – absența îngrijirilor necesare, omiterea vaccinărilor și a vizitelor de control, neaplicarea tratamentelor prescrise de medic;
- neglijarea educațională – substimulare, instabilitatea sistemului de pedepse și recompense, lipsa de urmărire a progreselor școlare;
- neglijarea emoțională – lipsa atenției, a semnelor de afecțiune, a cuvintelor de apreciere.

C. Exploatarea copiilor presupune:

- Exploatarea sexuală a copiilor reprezintă o practică prin intermediul căreia o persoană, de regulă un adult, obține o gratificație sexuală, un câștig financiar, abuzând de/exploatând sexualitatea unui copil, încălcând drepturile acestuia la demnitate, egalitate, autonomie și bunăstare fizică și psihică; exemple: prostituția, turismul sexual, pornografia, striptease-ul.
- Exploatarea copilului prin muncă reprezintă orice formă de muncă a copilului, care dăunează sănătății și dezvoltării și de ale cărei beneficii profită un adult.

Semne:

- absenteism sau întârzieri frecvente
- schimbări în comportament
- oboseală excesivă
- dificultăți de concentrare
- iritabilitate
- schimbări în performanța școlară, scăderea motivației

Raportarea cazurilor de abuz și violență

Copiii pot fi încurajați să se adreseze unui adult atunci când cineva

- Îi necăjește/agresează;
- Îi atinge în mod neadecvat;
- Îi lovește sau le face vreun rău.

Cazurile de suspiciune de abuz sunt raportate, conform Legii 272/2011, art 89, de către angajații instituțiilor publice sau private care, prin natura profesiei, intră în contact cu copilul și au suspiciuni asupra unui posibil caz de abuz, neglijare sau rele tratamente.

Unitatea școlară va sesiza primele suspiciuni către asistenții sociali din UAT/ DAS Iași.

În cazul copiilor aflați într-o măsură de protecție specială se va lua legătura cu managerul de caz de la DGASPC.

Vă adresăm rugămintea de a aduce prezenta scrisoare metodică în atenția tuturor cadrelor didactice și de a o supune analizei Consiliului Profesorial.

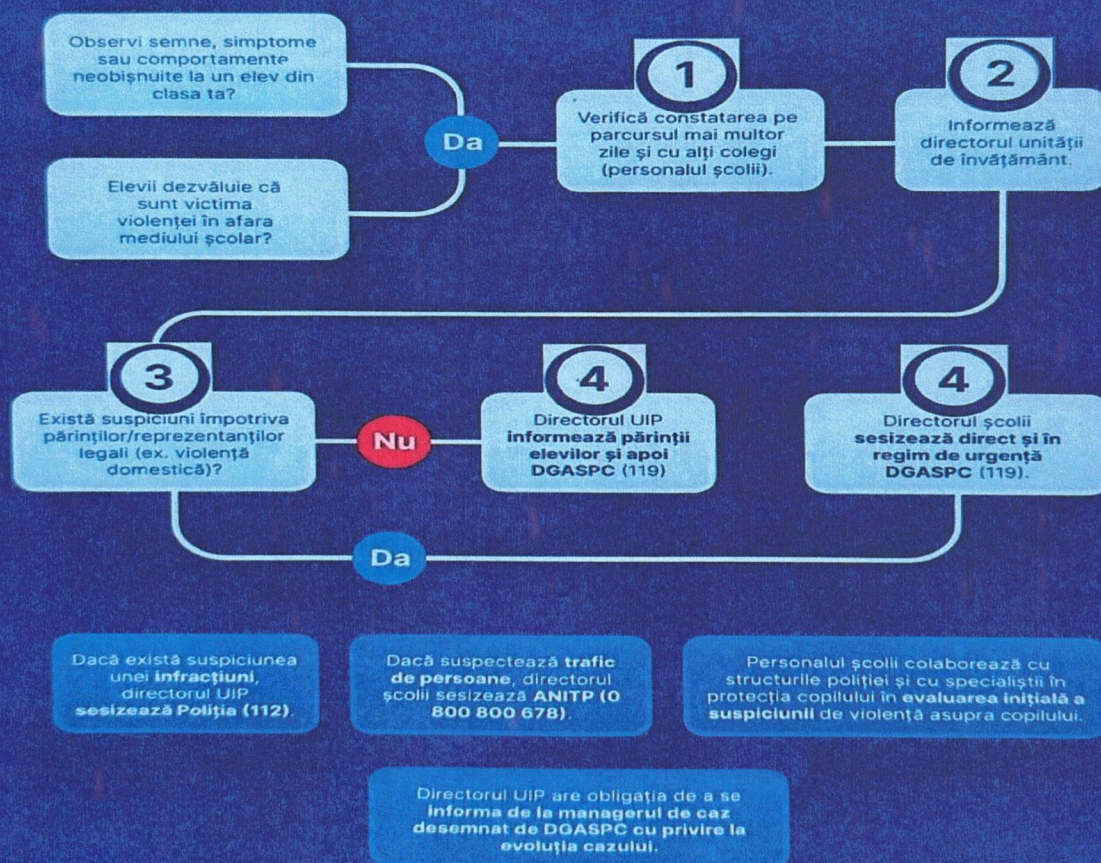
Procedura de raportare

Intervenția în caz de suspiciune de violență asupra copilului în afara mediului școlar

Află mai multe informații pe
edu.ro/anti-violenta

MINISTERUL
EDUCAȚIEI

Inspector pentru învățământ special și special ntegrat,
Prof. Gabriela RAUS

Director CJRAE Iași,
Prof. Anca HARDULEA